

FRANK DE ZANGER



EEN ZEE
VAN
ZACHT GERUIS

ROMAN



TOURNESOL

EEN ZEE VAN ZACHT GERUIS

ROMAN

Frank de Zanger

Uitgeverij T O U R N E S O L

www.tournesol.nl

Copyright © 1997 F.A.P. de Zanger
Ontwerp omslag en illustraties: A.J. de Zanger-van Ooijen
ISBN 978-90-803597-1-0/NUR 301

Alle in het verhaal voorkomende personen zijn fictief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means, without written permission from the author.

Boeken van Frank de Zanger

ms Zeepaard, 2022, thriller

Gezien de Gekte, 2014, roman

De Ring, 2010, roman

Wereld-Impressies van een Jetplane-Nomade, 2000, korte verhalen

Nobel Was Hij, 1999, roman

Een Zee van Zacht Geruis, 1997, roman

1

De straten zijn wit. Alleen donkergrijze trottoirbanden vormen nog strakke lijnen in het lichte vlak. Op de een of andere wijze is de sneeuw daar niet blijven liggen. Langs de grachten staan dikke bomen. Donkere, zware zuilen, die afsteken tegen de witte stad. De grachten zijn dichtgevroren en bedekt met sneeuw, die fel wit oplicht. Het is windstil. Mijn arm ligt op de schouder van een meisje met heldere ogen. Haar haren kriebelen op mijn hand. Ik voel de druk van haar arm om mijn middel. We steken schuin de witte straat over. Druk praten we met elkaar. Haar reacties zijn direct. Zij is enthousiast, alert. Ik heb het zekere gevoel dat mijn wereld zich niet verder uitstrekt dan de witte straat, de zware bomen, de besneeuwde daken, de melkachtig witte lucht met dat beetje blauw erin. Hou oud zijn we, zeventien? Het zijn haar ogen die mij verwarmen en licht maken. We komen bij een brug. Een stukje verder ligt aan de kade een houten boot met ruime opbouw. Het hout is donker, vochtig van gesmolten sneeuw. Ik neem afscheid van het meisje en ik weet niet of het tijdelijk is of voorgoed. Waarom gaat ze eigenlijk met die boot weg? Nu pas dringt het tot me door dat ze er geen verklaring voor heeft gegeven. Gelukkig! De grachten zijn bevroren; de schuit kan niet vertrekken. En toch... oh God, de boot gaat langzaam van me af!

Ik zit rechtovereind in bed, met kloppend hart en zweet in mijn handen. Hoe kon die boot vertrekken? denk ik geschokt. Kan zoiets gebeuren? Iets dat alle logica te boven gaat.

Ik stap uit het monumentale bed. Een spleet tussen de gordijnen wijst mij de weg in de donkere kamer. Ik schuif het zware textiel opzij, en kijk op een zonovergoten boulevard. De zee kabbelt rustig tegen het strand. Het schiet me te binnen dat ik meteen na het ontbijt naar de bank moet om cheques in te wisselen.

Muttuswamy was tenger en maakte een energieke indruk. Toen hij mij tegemoet kwam in de aankomsthal, speelde een scheef lachje over zijn gezicht.

"Noem mij maar Muttu. Al mijn vrienden noemen mij zo," was zo ongeveer het eerste wat hij tegen mij zei.

We vertrokken van het vliegveld in een middenklasse Japanner. Muttu was naast mij op de achterbank komen zitten. Hij zette zijn wat ouderwetse bril af, haalde een hand door zijn grijzende haardos en gaf onze chauffeur een aanwijzing.

We reden door een rechte laan, met aan weerszijden statige palmen.

Daarna sloegen we rechts af, een weg op die ons voerde langs rommelige nederzettingen en kleine winkeltjes. Vrachtwagens en minibusjes jakkerden achter elkaar aan in een grijs-zwarte roetwolk. Muttu's chauffeur loodste ons handig door het drukke verkeer. Een meters hoge witte Boeddha doemde op, sereen en in lotuszit onder een luifel. Langs de weg woekerde het groen tussen de bouwsels: gras, palmbomen en groepjes bananenbomen.

Na ongeveer twintig minuten rijden, verschenen er horden driewielige scootertaxi's, die giftig blauwe rookwolkjes uitstootten. Massa's voetgangers sjokten langs het warme asfalt. We kwamen door rommelige buitenwijken en het oude stoffige centrum. Nooit was ik hier eerder geweest, maar een gevoel van herkenning kwam boven drijven. In hoeverre leek het op Manilla, Surabaya of Lucknow? We reden het moderne zakencentrum binnen met zijn hoge kantoor- en bankgebouwen en de luxe hotels aan de zeezijde. Hinderlijk plakten mijn verfromfaaide kleren aan mijn bezwete lijf.

Nadat ik de buigende portier in mijn hotel voorbij was gegaan en mij omringd voelde door koelte, stond ik in een gigantische zaal met enorme lampentrossen aan het hoge plafond. Gouden letters verwezen naar een coffee shop en specialiteitenrestaurants. Vloeren en wanden waren met gepolijst marmer bekleed.

Aan de balie werd ik geholpen door een hemels glimlachende receptioniste in traditionele kleding. Ze was mooi, met haar donkere, sprekende ogen en haar zwarte, glanzende haar. Iedereen is vriendelijk hier, dacht ik, maar het is een vriendelijkheid die je moet kopen.

Een geüniformeerde bediende, die mijn koffer bij aankomst had aangenomen, liep mij voor naar de lift. Tijdens het wachten nam de man me snel van top tot teen op. Ik bedacht koortsachtig hoeveel fooi ik hem moest geven. Heb ik wel klein geld bij me? In de lift stond ik al in mijn portemonnaie te zoeken. De "bell boy" volgde al mijn bewegingen. Het lukte mij, lopend in de gang, een geschikt bedrag uit mijn portemonnaie te vissen. Nadat hij mijn koffer in mijn kamer had gezet, een paar lichten had aangedaan en de televisie aangezet, nam hij het geld aan met een niet gemeende glimlach en vertrok.

Ik nam de kamer in mij op: hoogpolig tapijt, airconditioning, groot, en van alle gemakken voorzien; maar het vertrek onderscheidde zich op geen enkele wijze van kamers in andere tophotels. Door het grote raam keek ik uit op een boulevard in schemerlicht. Het was hard gaan waaien. Een donker wolkendek hing boven een grijze zee met schuimkoppen.

Palmbomen bogen in de wind. Achter het getinte glas, in deze kille kamer, had ik het gevoel dat het winter was, terwijl het buiten toch zo'n dertig graden moest zijn. Hier ben ik dan Colombo, dacht ik, met "jetlag" en al. Dit gaf een onbestemd gevoel van onbehagen.

Lopend langs een drukke straat niet ver van mijn hotel, kan ik het bankgebouw in de verte al zien: een hoge, cilindervormige kolos, waarvan de raampartijen schitteren in de zon.

Ik moet denken aan die merkwaardige en zeer indringende droom die ik vannacht had. Hij was zo duidelijk geweest. Die beelden, die nu nog haarscherp zijn; het wit van de sneeuw nog oogverblindend. Maar wat zegt die droom me? Al lang geleden heb ik begrepen dat dromen belangrijk zijn. Dat je moet proberen ze te ontrafelen en dat je iets moet doen met de aanwijzingen die er in zitten. Verder kom ik niet in mijn overpeinzingen, want ik word aangesproken door een kleine man die met mij meeloopt. Hij heeft een net bruin colbertjasje en zwarte leren schoenen aan. Het valt mij op dat hij is uitgerust met opvallend korte benen. Ik stop. Waar ik vandaan kom?

"Ah, Netherlands... Holland, very interesting!"

Hij is zelf ook van Nederlandse afkomst. Hij is een Burgher, vertelt hij, een afstammeling van de Nederlanders, die hier - op het oude Ceylon - generaties lang hebben gewoond.

Hij heeft een donkere huid en ravenzwart haar. Uit niets aan hem blijkt een Nederlandse afkomst.

"Ik spreek niet veel Hollands... dus dan maar in het Engels, als u het niet erg vindt. Fijn om een Nederlander te ontmoeten. Wij zijn broeders weet je..."

Wat ik zoal doe hier in Colombo? Hij zelf is onderwijzer, maar het is een probleem dat de overheid te weinig geld heeft om de jeugd goed onderwijs te geven. Hij haalt een identiteitsbewijs te voorschijn en geeft mij een in het Engels gestelde brief. Snel schiet ik door de tekst. Het is een oproep om geld te doneren voor beter lager onderwijs. Het voordeel van de twijfel, dat ik hem had gegeven is inmiddels vervlogen. Ik zeg hem dat ik niet voor een donatie voel en loop weer door, maar hij komt in kleine, snelle passen achter mij aan. Niets is vervelender dan het gevoel belazerd te worden! Ik begin er flink de pas in te zetten, ondanks zijn steeds indringender smeekbedes. Ik raak hem kwijt omdat ik zo snel loop, dat hij over moet gaan op een draf en dat is zelfs hem te gek.

Er bekruipt mij een ellendig gevoel terwijl ik doorloop naar de bank. Stel nu dat het hele verhaal wel waar was? Hoe grof is mijn reactie dan niet

geweest! Ik heb overwogen om hem hoe dan ook wat geld te geven, maar het idee beduvelde te worden heeft mij er toch van weerhouden. In gedachten loop ik de ingang van het bankgebouw binnen. Een soldaat, met machinegeweer voor de borst, houdt mij tegen.

"Eerst daar aansluiten sir, daar wordt u gefouilleerd. Security, sorry!"

De nachtclub van mijn hotel is niet meer dan een bar met discotheek. Een steriele plaats. Vanaf een zwartstalen frame tuimelen fel getinte lichtvlekken over de dansvloer. Onder de lampen dansen vier Aziatische meisjes met slome bewegingen; ondertussen praten ze met elkaar. Behalve de meisjes schuifelen er nog twee stellen; toeristen zo te zien. Ongemak is op hun gezichten af te lezen. Waarschijnlijk hadden ze een flitsende nachtclub verwacht, waarbij ze in de drukte niet te veel zouden opvallen. De tent is te leeg met het handjevol dansenden en de paar bezette fauteuils langs de dansvloer. De bar, direct naast de ingang, is onmetelijk lang en zacht paars verlicht. Een diskjockey in smetteloos pak doet zijn best om vanuit zijn zwarte hok de stemming er in te krijgen. Overdreven enthousiast kondigt hij zijn plaatjes aan.

Ik ga aan de bar zitten en ben hierdoor de enige klant van het barmeisje dat mij vol verwachting aankijkt.

"Hellllo," zegt zij.

"Hello, een bier graag."

Ik draai mij om op mijn kruk en kijk naar de dansvloer. De meisjes vermaken zich goed. Zo nu en dan buigt er een voorover van de lach. Eén van de twee stellen komt hand aan hand de dansvloer af en loopt naar de zitjes. Westerse toeristen, gelokt naar dit tropische eiland. Ik ben bang dat ze weinig soortgenoten zullen vinden. De meeste hotels staan immers leeg in Sri Lanka sinds kranten over de hele wereld hun berichten verspreiden over de harde strijd tussen de Tamils en de Singalezen.

De deur zwaait open. Een zwaar gebouwde man komt binnen. Hij loopt regelrecht op de bar af, begroet het barmeisje en gaat rechts van mij zitten. Twee barkrukken blijven tussen ons vrij. Zo te zien is hij hier eerder geweest. Ik vermoed dat hij een jaar of veertig is. Hij lijkt mij licht aangeschoten, met zijn rode kop en zijn stropdas losgetrokken om zijn boord. Hij bestelt bier en kijkt om zich heen. In zijn rondgaande blik neemt hij mij even op. Ik voel dat hij om een praatje verlegen zit. Als hij zijn glas bier van het barmeisje heeft gekregen en twee grote teugen heeft genomen, kijkt hij weer mijn kant op. Als onze blikken kruisen zegt hij: "Hi mate, tourist?"

"Ah, hallo ... nee, geen toerist. Ik werk hier; dat wil zeggen ik ga hier werken. Ik ben eigenlijk net aangekomen. Gisteren."

"Wat ga je doen hier in Sri Lanka?"

"Ik ga binnenkort naar het noorden, naar het Tamilgebied..."

Ingeleid door een grote grijns, onderbreekt hij mijn zin:

"Wel... neem maar een kogelvrij vest mee!"

"Hoe zo!" hoor ik mijzelf verontwaardigd zeggen. "Het is er toch veilig nu; het is er rustig, er zijn geen problemen!"

"Ik maak maar een grap, mate!"

Hij schuift op de barkruk naast mij en stelt zich voor als William. William is Australiër. Hij handelt in textiel, maar lang doet hij dit werk nog niet. Met deze reis is hij voor het eerst in Azië en hij verzekert mij dat hij zijn ogen uitkiijkt. Er volgt een daverende lach, waarbij zijn gezicht zo vertrekt dat het lijkt of zijn oren wijder uit gaan staan. Hij wil dolgraag naar Bangkok en hoopt op de terugreis daar neer te strijken om er de "screw" van zijn leven te maken. Het barmeisje kijkt even in onze richting en gaat dan verder van ons af met een lapje het barblad schoonvegen. Maar, zegt hij, breed lachend, hij heeft er iets op gevonden om zijn ongeduld te beperken. William draait zich om.

"Zie je dat meisje op de dansvloer. Ze heeft een groene pofbroek aan. Ze is een Thaise... een prostituee. Zou je niet zeggen hè! Ziet er onschuldig uit. Ik heb haar gisteren genaaid. Sodemieter wat een lekkertje is dat! Ik kan je haar aanbevelen. Alleen duur, damm it! Ik zal je vertellen..."

Hij gaat niet verder, maar volgt met zijn blik een jonge vrouw die binnenkomt en op de dansende meisjes afloopt. Ze is mooi, maar zichtbaar de oudste van het stel. Het groepje gaat zitten bij een van de lage tafeltjes langs de dansvloer. William biedt mij bier aan als hij zijn tweede glas bestelt. Het barmeisje schuift ons een schaalje met pinda's toe.

De meisjes worden steeds luidruchtiger, en kijken regelmatig uitdagend onze kant op. Drie Japanners duiken op uit grote fauteuils, die met de rug onze kant op staan. Zij vragen ieder met een hoffelijke korte buiging een meisje ten dans.

"Ik zou dat opperhoofd van die meiden ook wel eens een beurt willen geven," zegt William. "Fuck it! Die moet ervaren zijn!" Hierbij maakt hij met één vinger een fanatiek vooruit prikkende beweging. In mijn ooghoeken zie ik zijn obscene gebaar ook in de spiegel tegenover ons. Het barmeisje draait haar gezicht van ons af, zodra mijn blik haar richting opgaat. William's wens heeft grote kans om in vervulling te gaan, want met een ontwapenende glimlach staat de vrouw op en loopt onze kant op. Nieuwsgierig neemt ze eerst mij op.

"Goedenavond heren," zegt zij. Maar, zij richt zich direct tot William, die al glimmend van genot op zijn barkruk zit.

Ik reken af, sta op en zeg William gedag. Ongelovig kijkt hij mij aan.

"Hé mate... ga je al? Hé... wacht, wacht, ik... !" Maar het zwarte lange haar van zijn partner zie ik tussen ons in schuiven. Zij draait zich even lachend naar mij om. William's zin was gesmoord in die zoete lach rondom haar witte tanden.

De lucht boven de stad is strak blauw. Ik moet mijn ogen half dichtknijpen door het schelle licht. Het wordt al gauw heet in de auto, als wij door het centrum rijden naar het Water Departement. De kantoren blijken onopvallende gebouwen te zijn van één etage hoog. In grote zalen zitten horden mannen aan kleine houten bureaus. Bureaus, die nagenoeg leeg zijn; bij sommigen is zelfs geen papiertje te bekennen. Verschillende dienaren der staat hebben hun hoofd op hun werkblad gelegd en hebben zich in hun innerlijk teruggetrokken. Maar, er zijn er ook die zich energiek inzetten voor departement en vaderland. Hun bureaus zijn beladen met dossiers die gelezen en getekend moeten worden.

Muttu stelt mij voor aan directeuren en chefs. De grootte van hun bureau is een afspiegeling van hun positie. Sommige zijn zo wanstaltig groot, dat de man die er achter zit op een pop lijkt, een soort kleinschalige uitvoering van hem zelf. Hun kamers zijn uitgerust met airconditioners die zo hard staan te grommen dat ik na tien minuten al zit te klappertanden. Muttu blijkt de baasjes goed te kennen. Hij heeft hier dan ook jaren als ingenieur gewerkt voordat hij zich bij een plaatselijk ingenieursbureau aansloot. De meesten aan wie hij mij voorstelt spreken Engels. Wij voeren beleefdheidsgesprekjes en ik overhandig mijn businesskaartjes. Het valt mij op dat ze eigenlijk niet goed weten wat ik hier kom doen. Ik krijg daarbij de indruk dat ze dat ook liever niet precies *willen* weten!

Instrumenten heb ik nodig. Hier, bij het Water Departement zijn ze beschikbaar. Muttu heeft al weken geleden een brief gestuurd met het verzoek apparatuur te reserveren en het voor ons klaar te zetten. Antwoord heeft hij nooit gekregen. We zijn doorverwezen naar de afdeling waar ze dat soort zaken afhandelen. Als wij daar zijn aangekomen geeft Muttu een kopie af van zijn brief. Intussen bid ik voor de goede afloop: laat mij niet zonder instrumenten afreizen! De brief gaat van hand tot hand. Lange discussies volgen in het Singalees, waar ik niets van versta. Ik schijn op een of andere manier niet bij het geheel te behoren. Mij wordt niets gevraagd, en de drie mannen, die de brief bespreken, kijken stevast

langs mij heen. De brief is het middelpunt. Ik heb geleerd mij in dit soort situaties nergens mee te bemoeien. Ik doe alsof mijn vertrouwen in de goede afloop rotsvast is, en ik blijf glimlachen.

Wij worden naar een andere afdeling gestuurd. Soms krijg ik een glimp te zien van beeldschone typistes, als wij in gangen lopen langs openstaande deuren. Weer gaat de brief van de een naar de ander. Muttu heeft de parels op zijn voorhoofd staan. Hij duwt zijn bril omhoog, die voortdurend over zijn neus naar beneden zakt, en haalt nerveus een hand door zijn haren. Het een of andere afdelingshoofd stuurt ons weer verder. Wij volgen een bediende, die regelmatig achterom kijkt, alsof hij bang is dat wij onderweg in een van de donkere nissen zullen verdwijnen. In de gangen, waar onze voetstappen hol weerklinken op de gebarsten gelige tegels, liggen meters hoge bergen van stoffige ordners waar de paperassen uitpuilen.

Wij komen buiten en steken een zonovergoten plein over. Overal liggen buizen, pompen en ijzeren klemmen. Ook staan er een paar vrachtwagens met geopende laadkleppen. Het is niet duidelijk of ze afgeladen of geladen worden, want niemand is er aan het werk. Even dit hete plein over en ik voel mijn overhemd aan mijn rug vastplakken. Dan komen wij in een bijgebouw. Her en der liggen onderdelen op de grond, in groepjes van gelijksoortig materiaal. Ook zijn er stellingen, volgeladen met pijpen, fittingen en kranen. En dan eindelijk, staan wij voor de instrumenten waarvoor wij komen. Muttu heeft het lijstje voor zich met de spullen die we mee willen nemen. Hij wenkt een magazijnbediende. Hun gesprek gaat lang duren.

"Wat is het probleem?" vraag ik Muttu.

"Het blijkt dat al die apparatuur hier is geboekt voor andere projecten. Het mag niet mee naar het noorden."

Ongelovig kijk ik van Muttu naar de magazijnbediende. Al deze instrumenten? Van iedere soort zie ik meer dan één exemplaar! Ik geloof er niets van.

"Muttu, ik wil zijn baas spreken!"

Even later zitten we tegenover hem. Tijdens ons gesprek worden we voortdurend gestoord door een magere bediende in bruin uniform, die telkens weer binnenkomt met een papiertje dat ondertekend moet worden of om iets te vragen. Uiterst irritant, omdat de man die wij proberen over te halen steeds de kans krijgt om zich te laten afleiden en om aan onze druk te ontsnappen. Het is al gauw duidelijk: we krijgen geen apparatuur mee. Het verzoek heeft hem nooit bereikt en al het materieel dat hij in voorraad heeft is bestemd voor andere gebieden. Ik zie dat Muttu het

opgeeft. Ik doe mijn best om mijn verslagenheid te verbergen, maar inwendig vloek ik. Ik weet dat het tij niet te keren is. Dit is niet zo maar een misverstand; hier zit meer achter. Zwijgend lopen wij de gangen door naar de uitgang.

Even later zitten we naast elkaar in de auto, zonder een woord te wisselen. De chauffeur kijkt zo nu en dan in de spiegel naar Muttu. Hij ziet dat er iets volledig is fout gelopen. Wij zullen zonder apparatuur moeten doen wat wij kunnen. Het project uitstellen is onmogelijk omdat alles nu is geregeld en de vergunning voor mijn verblijf in het noorden al is afgehandeld. De toestemming om als buitenlander in het afgegrensde Tamilgebied te werken was niet zonder slag of stoot verkregen. De procedure was lang en ingewikkeld. Mijn vergunning, die Muttu mij in de vorm van een brief met veel stempels heeft gegeven, is vier weken geldig.

"Tamilgebieden zijn niet belangrijk!" zegt Muttu met een verbeterd gezicht.

Ik kijk naar het schuim in mijn glas, dat sneller verdwijnt dan ik zou willen. Het is nog stiller in de discotheek dan gisteren. Geen van de Thaise meisjes is aanwezig. Als mijn tweede glas bier wordt getapt, komt William binnen. Met een klap gaat de deur achter hem dicht. Hij ziet er agressief uit. Zijn blik gaat in het rond. Hij moet mij hebben opgemerkt, maar negeert me, loopt eerst naar de rand van de dansvloer en vervolgens naar het gedeelte met de zitjes. Heel duidelijk is hij naar iemand op zoek.

"Holy shit!" hoor ik hem zeggen. Dan loopt hij naar de bar en vraagt aan het meisje - hetzelfde als gisteren:

"Waar is die Thaise vrouw van gisteren?"

Het meisje kijkt hem verwonderd aan: "Thaise vrouw?"

"Ja, van gisteren, de oudste van het stel."

"Oudste van het stel?"

"Ja, verdomme, oudste van het stel!"

"Ik weet niet. Niet hier vandaag."

"Nee, dat zie ik. Waar is ze?"

"Ik weet niet."

"Waar woont ze?"

"Ik weet niet."

"Verdomme, wat weet je nu wel!"

William komt naar mij toe en gaat naast me zitten. Woest kijkt hij mij aan. Dranklucht omringt hem. Dan zegt hij "verdomme!", draait zich naar het barmeisje en bestelt kortaf een glas bier.

"Weet je wat er gebeurd is?" zegt William, en kijkt mij indringend aan. "Ik heb die meid gisteren meegenomen naar mijn kamer. Ze heeft me beroofd!"

Alles is weg. Meeste geld, cheques, paspoort, de hele bliksemse boel, dammit!"

"Hoe krijgt ze dat voor elkaar?" vraag ik.

William heeft inmiddels zijn bier in een recordtempo voor zich staan en neemt een grote slok. Zijn glas is direct half leeg. "Terwijl ik onder de douche stond moet ze alles in haar tas hebben gestopt. God, wat was ze aardig! En wat heb ik haar goed betaald! Nu kan ik naar de ambassade en krijg je het hele gedonder van papieren invullen, en... wachten... wachten!"

William bestelt nog een glas bier, zonder mij er een aan te bieden. Hij kijkt nu lodderig uit zijn ogen en begint zichzelf te herhalen. Moe van zijn geleuter, sta ik op met de smoes dat ik mijn bagage nog moet pakken (terwijl dat al gebeurd is) om morgen vroeg te kunnen vertrekken.

"Waar ga je dan naar toe?" William kijkt mij bijna verwijtend aan.

"Naar het noorden... weet je niet meer? Ik heb je dat gisteren verteld."

"Oh ja... dat is waar," antwoordt hij afwezig. En dan ineens kijkt hij mij strak aan en zegt: "Neem toch dat kogelvrije vest maar mee, mate!"